

Negocjacje klimatyczne

Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie Zmian Klimatu

Ramowa konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie Zmian Klimatu (ang. *United Nations Framework Convention on Climate Change - UNFCCC*) została podpisana 9 maja 1992 r. w Nowym Jorku. Określa założenia międzynarodowej współpracy w obszarze utrzymania globalnego ocieplenia w bezpiecznych granicach. W tym celu Konwencja wprowadza **zobowiązania w zakresie ograniczenia emisji gazów cieplarnianych** odpowiedzialnych za zjawisko globalnego ocieplenia (stabilizacji emisji globalnej), adaptacji do zmian klimatu oraz pomocy w zakresie środków implementacji (finansowanie, transfer technologii, budowanie potencjału instytucjonalnego). Dotychczas Konwencję ratyfikowało 197 stron (196 państw oraz Unia Europejska). Polska uczyniła to w czerwcu 1994 r.

W ramach Konwencji (w Załącznikach) funkcjonuje podział na różne kategorie państw, wyrażający zasadę wspólnej, ale zróżnicowanej odpowiedzialności. Państwa należące do Załącznika I to państwa rozwinięte i państwa znajdujące się - w momencie przyjmowania Konwencji - w okresie transformacji gospodarczej (w tej grupie jest Polska). Załącznik II obejmuje wyłącznie państwa najbardziej rozwinięte, czyli Europę Zachodnią, Stany Zjednoczone, Kanadę, Japonię, Australię i Nową Zelandię. Państwa te, poza zobowiązaniem do redukcji emisji, mają również obowiązek udzielania pomocy w zakresie środków implementacji dla państw rozwijających się, w tym świadczenia pomocy finansowej.

Prawnie wiążącym instrumentem Konwencji jest **Protokół z Kioto** (przyjęty 11 grudnia 1997 r., wszedł w życie w lutym 2005 r.). Na jego mocy państwa wymienione w Załączniku B do Protokołu (państwa rozwinięte oraz kraje będące w procesie transformacji do gospodarki rynkowej) zobowiązały się, aby w perspektywie do 2012 r. ograniczyć emisję gazów cieplarnianych o przynajmniej 5% w stosunku do roku 1990. Polskie zobowiązanie na lata 2008-2012 to ograniczenie emisji o 6% w stosunku do 1988 r. (w tym okresie nasz kraj zredukował emisję aż o 32%). Natomiast państwa rozwijające się nie zostały zobowiązane do jakichkolwiek ograniczeń emisji.

Pierwszy okres zobowiązań Protokołu obejmował lata 2008-2012. Podczas szczytu klimatycznego w Ad-Dausze (Katar) w 2012 r. zdecydowano o jego przedłużeniu na drugi okres zobowiązań, obejmujący lata 2013-2020. Mimo iż poprawka dauhańska nie weszła jeszcze w życie, to państwa, które zobowiązały się do redukcji emisji w drugim okresie (państwa członkowskie Unii Europejskiej, Norwegia, Szwajcaria, Ukraina, Australia - odpowiadające za ok. 14% światowych emisji), już wdrażają działania w celu osiągnięcia zadeklarowanych redukcji. W Protokole z Kioto nie uczestniczą Stany Zjednoczone (nigdy nie ratyfikowały Protokołu) i Kanada (wystąpiła z Protokołu w 2011 r.).

Konferencja Stron Konwencji

Konferencja Stron Konwencji (ang. *Conference of Parties - COP*) jest najwyższym organem Konwencji. W jej skład wchodzi przedstawiciele Stron Konwencji. Obrady COP odbywają się corocznie. COP podejmuje decyzje konieczne do efektywnego wdrożenia postanowień Konwencji

oraz regularnie dokonuje przeglądu realizacji tych postanowień.

COP służy również jako **Spotkanie Stron Protokołu z Kioto** (ang. *Conference of the Parties serving as the Meeting of the Parties to Kyoto Protocol - CMP*), które jest najwyższym organem Protokołu.

Droga do Porozumienia Paryskiego

W momencie podpisywania Konwencji oraz Protokołu z Kioto za emisję gazów cieplarnianych odpowiadały przede wszystkim państwa rozwinięte (Stany Zjednoczone, Europa Zachodnia, państwa przechodzące proces transformacji do gospodarki rynkowej, a także Japonia, Kanada, Australia itp.). Od tamtego momentu globalna sytuacja zdecydowanie się zmieniła. Wiele z krajów rozwijających się, do których nadal zaliczane są Chiny, Indie, Brazylia czy Republika Południowej Afryki, osiągnęło wysoki poziom rozwoju gospodarczego i tym samym stało się znaczącymi emitentami gazów cieplarnianych. W 2013 r. na czoło największych emitentów gazów cieplarnianych wysunęły się Chiny. Aby ograniczyć negatywne efekty globalnego ocieplenia, nie wystarczy już wysiłek redukcyjny (zwany także mitygacyjnym od ang. *mitigation of climate change*) podejmowany jedynie przez państwa rozwinięte.

W 2011 r. w Durbanie, podczas COP17, Strony powołały do życia tzw. grupę roboczą ad hoc ds. platformy durbańskiej (ADP), która miała wypracować do 2015 r. nowe porozumienie klimatyczne. Podjęto także decyzję o przedłużeniu Protokołu z Kioto na drugi okres zobowiązań (2013-2020), zanim nowe porozumienie wejdzie w życie od 2020 r. Na kontynuacji Protokołu z Kioto zależało biedniejszym krajom rozwijającym się (Afryka, małe państwa wyspiarskie), które w zamian poparły proces ADP.

W 2013 r. w Warszawie, na COP19, Strony przyjęły tzw. kalendarz warszawski - wszystkie państwa miały przedstawić w 2015 r. tzw. zamierzone krajowo określone wkłady (ang. *Intended Nationally Determined Contributions - INDCs*) do nowego porozumienia. Unia Europejska, w tym Polska, stały na stanowisku, że INDCs powinny oznaczać zobowiązania każdego państwa do redukcji emisji gazów cieplarnianych. Nie wszystkie kraje podzielały tę opinię. W Warszawie przyjęto także decyzję o utworzeniu Międzynarodowego Mechanizmu Strat i Szkód (ang. *International Mechanism for Loss and Damage*), na którym szczególnie zależało małym państwom wyspiarskim.

W 2014 r. w Limie, podczas COP20, Strony wypracowały pierwszy projekt tekstu negocjacyjnego, który w lutym 2015 r. na sesji w Genewie został dopracowany i zatwierdzony jako oficjalny tekst negocjacyjny nowego porozumienia. Dalsze prace nad tekstem prowadzone były podczas sesji negocjacyjnych w czerwcu, wrześniu i październiku 2015 r.

W 2015 r. w Paryżu, podczas COP21, Strony (196 państw oraz Unia Europejska) przyjęły porozumienie klimatyczne. Głównym jego celem jest ograniczenie wzrostu średniej globalnej temperatury do 2°C powyżej poziomu z ery przedprzemysłowej. W tym celu świat powinien jak najszybciej zacząć redukować globalne emisje gazów cieplarnianych, tak aby w drugiej połowie XXI w. osiągnąć równowagę między emisjami a ich pochłanianiem, m.in. przez lasy. Wszystkie Strony, zarówno państwa rozwinięte, jak i rozwijające się, zobowiązały się do regularnego przedstawiania nowych INDCs, które nie mają jednak charakteru zobowiązania prawnego w świetle prawa międzynarodowego i dzięki temu nie będą wymagały ratyfikacji. Działania zmniejszające emisje CO₂ będą podejmowane przez wszystkie Strony z poszanowaniem ich specyfiki i możliwości społeczno-gospodarczych. Redukcja emisji będzie mogła mieć miejsce m.in. poprzez wprowadzanie nowych technologii czy zwiększanie udziału odnawialnych źródeł energii w bilansie energetycznym. Z kolei równoważenie emisji będzie następowało m.in. w drodze wzrostu zalesiania. Ten ostatni zapis został

wprowadzony do umowy dzięki dużej determinacji polskiej delegacji.

Treść porozumienia można znaleźć [na stronie UNFCCC](#) (w oficjalnych językach ONZ).